

Norsk Kina-politikk: I skjæringspunktet mellom handel og menneskerettigheter

Presentasjon for Folkeuniversitetet i Asker
2023-01-12

Arne Melsom,
Nestleder, Hongkongkomiteen i Norge

Prolog

Løfter og situasjonsbeskrivelser fra representanter for kinesiske myndigheter må alltid etterprøves.

Tidvis er det en avgrunn mellom retorikk og realiteter.

Erkjenne Beijings propaganda som tåkelegging

- Det offisielle Kina tåkelegger ofte sine intensjoner med svulstig retorikk
- Det er viktig å være svært skeptisk til verbale formuleringer som ofte viser seg å være ren propaganda: Beijings utsagn må alltid etterprøves!

Eksempel 1: Oslo-ambassadør Yi Xianliangs [innlegg](#) i Aftenposten (desember 2021)

- ❑ *For å utvikle seg, må man strebe etter [...] fredelig sameksistens*
 - ❑ 70 års okkupasjon av [Tibet](#)
 - ❑ Annektering av enorme havområder i [Sør-Kina-Havet](#)
 - ❑ Stadig aggresjon mot [Taiwan](#)
- ❑ *Et mangfoldig Kina fortjener nyansert anskuelse*
 - ❑ Indoktrinering av [uigurer](#) og [tibetanere](#) viser forakt mot etnisk mangfold
 - ❑ Systematiske angrep på demokratitilhengere i [Hongkong](#) viser forakt mot politisk mangfold
 - ❑ Det åpenbare målet er en fullstendig ensretting av samfunnet
- ❑ *I over 70 år har [...] Det kinesiske kommunistparti fremmet demokratiet på sin særegne måte*
 - ❑ [Ordensforstyrrelse](#) (*picking quarrels and provoking trouble*)
 - ❑ [Undergraving](#) av samfunnets sikkerhet (*inciting subversion of state power*)

Del 1

Norge og Folkerepublikken Kina fram til 2010

Norge og Folkerepublikken Kina

- **1949:** Kommunistene vinner borgerkrigen, og oppretter Folkerepublikken Kina
- **1950:** Norge bryter forbindelsene med nasjonalistene (i Taiwan)
- **1954:** Norge anerkjenner Folkerepublikken, og oppretter en ambassade i Beijing
- **1964:** Kulturavtale mellom Norge og Kina
- **1985:** [Investeringsavtale](#) mellom Norge og Kina
- **1997:** Norsk-kinesisk menneskerettighetsdialog
- **2007:** Regjeringen legger fram en [Kina-strategi](#)

Regjeringens Kina-strategi

Regjeringen vil:

- fremme **norske næringsinteresser**, norsk spisskompetanse og **norske verdier**
- integrere hensynet til miljø, klima og **bærekraftig utvikling** i all norsk innsats
- være pådriver for at Kina skal bidra aktivt til et verdenssamfunn forankret i FN, basert på **respekt for menneskerettigheter**, solidaritet, rettferdig fordeling og en **bærekraftig utvikling**

Regjeringens Kina-strategi

Regjeringen vil:

- fremme **norske næringsinteresser**
- 2008: Norge og Kina innleder forhandlinger med mål om å komme fram til en frihandelsavtale

Del 2

Liu Xiaobo får fredsprisen

Forholdet til Kina med Stoltenberg-regjeringen

2010: Liu Xiaobo blir tildelt Nobels Fredspris

Thorbjørn [Jaglands fortelling](#):

- **Vinter 2010:** Det går rykter om at Nobelkomiteen vurderer å gi fredsprisen til en kinesisk dissident
- **Våren 2010:** Utenriksminister Jonas Gahr Støre til Jagland (under et arrangement i Oslo Rådhus):
«Dere har vel ikke tenkt å ødelegge vårt forhold til dette store landet?»
- **September 2010:** Gahr Støre til Jagland, etter møte med Kinas utenriksminister (i New York, i forbindelse med møter i FNs generalforsamling):
 - Forhandlingene om en frihandelsavtale vil stoppe opp
 - Menneskerettighetsdialogen vil bli brutt
- **8. oktober 2010:** Nobelkomiteen offentliggjør at fredsprisen tildeles Liu Xiaobo

Nobels Fredspris og Kinas vrede: Norge i “fryseboksen”

- ❖ Advarsler omsettes i handling
 - Frihandelsforhandlingene stanses i desember 2010
 - Menneskerettighetsdialogen brytes
- ❖ Konsekvenser for næringslivet; anekdoter eller full krise?
 - [Rederiforbundet](#) frykter at norske bedrifter vil miste fotfestet i Kina
 - Det Norske [Veritas](#) klager over vanskelige arbeidsforhold
 - Eksport av norsk [sjømat](#) til Kina halveres fra 2010 til 2011
- ❖ Norsk-kinesisk diplomati og politisk kontakt går i dvale
 - To avtalte møter med fiskeriminister [Berg-Hansen](#) blir avlyst
 - Et avtalt møte med miljøvernminister [Solheim](#) blir avlyst
 - Finanskomiteens sekretær Feiring opplyser at det [ikke blir aktuelt](#) å planlegge Kina-reiser i stortingsperioden (fram til valget i 2013)

Stoltenberg skyter ned et “normaliseringsforsøk”

- **Oktober 2011:** Utenriksminister Gahr Støre skriver [leserinnlegg](#) i DN om forholdet til Kina
- **Januar 2013:** Utenriksminister Barth Eide forteller Aftenposten om en [positiv utvikling](#)
- **17. august 2013:** Barth Eide forteller at situasjonen [trolig løses](#) i overskuelig fremtid
- **2. september 2014:** Dagens Næringsliv [avslører](#) hva som skjedde i august 2013:
 - To dokumenter utarbeides, et *offentlig* med anerkjennelse av Beijings syn; et *konfidensielt* der regjeringen indikerer at
 - den vil jobbe for at kinesiske dissidenter ikke får fredsprisen
 - den ikke vil tillate at Liu Xiaobo får motta fredsprisen i Oslo
 - den anerkjenner Beijings behov for å slå ned “terrorisme” i Xinjiang
 - I et hemmelig møte i august 2013 setter Stoltenberg foten ned
 - DN-kommentator [Alstadheim](#): *Om Stoltenberg hadde sagt ja, kunne han normalisert forholdet til Kina. Men han hadde lagt grunnlaget for en politisk skandale.*

Dagens Næringsliv
www.dn.no

Tirsdag 2. september 2014
URE 30 NR 252 - Avg 125
Lønning 9,30
254.000 lesere hver dag

Frykter boligprisene vil løpe løpsk

ETTERBØRS

Kvittet seg med krav på 33 mill.

Sinetta-direktør Kjell Tredal Thorsen, side 48-49

Nakkellall Bars 4,42
Næringslivet 4,18
Børs 4,18
Kurs 4,18
Kurs 4,18
Kurs 4,18
Kurs 4,18
Kurs 4,18
Kurs 4,18
Kurs 4,18
Kurs 4,18

Del 3

**Solberg-regjeringen og opptakten til
normaliseringserklæringen**

Solberg og Brende overtar: Norske verdier møter motgang

- **Mai 2014:** Fredsprisvinner Dalai Lama besøker Oslo, [Regjeringen nekter](#) å møte ham
- **12. juli 2016:** Kina dømmes i Tvistedomstolen i Haag, for ulovlig annektering av øyer og rev i Sør-Kina-Havet (sak reist av Filippinene); **bakteppet:**
 - **2009:** Kina fremmer sitt [krav](#) i FN; Vietnam, Indonesia, Filippinene protesterer
 - **2013:** [Filippinene](#) går til sak mot Kina for brudd på Havrettskonvensjonen
 - **2013 og framover:** Kinesiske myndigheter konstruerer [kunstige øyer](#) i havområdet mellom Vietnam og Filippinene
 - **2015:** Under et besøk i Washington gir Xi Jinping sine [forsikringer](#) til Barack Obama om at øyene ikke vil bli militarisert
 - **Juli 2016:** En [enstemmig domstol](#) i Haag dømmer til fordel for Filippinene
 - **Desember 2016:** [Satellittfotografier](#) avdekker at Kina har utplassert anti-luftskyts på flere av de kunstige øyene

Solberg og Brende overtar: Norske verdier møter motgang

- Internasjonale reaksjoner på [dommen](#) i Haag:
 - [Filippinene](#) var tilfreds med dommen
 - [USA](#) og [Japan](#) støttet dommen, og minnet om Kinas forpliktelse til å følge den opp
 - [EU](#) anerkjente dommen, og viste til viktigheten av Havrettskonvensjonen
 - Fire europeiske ikke-medlemmer slutter seg til EUs uttalelse
 - Fra Norge kommer det ingen reaksjon
 - [Kina](#) og Xi Jinping nektet å anerkjenne dommen, og [utbyggingen](#) av annekterte øyer har fortsatt

Nobels Fredspris og Kinas vrede: Norge i “fryseboksen”

❖ Konsekvenser for næringslivet; anekdoter eller full krise?

- Rederiforbundet frykter at norske bedrifter vil miste fotfestet i Kina
- Det Norske Veritas klager over vanskelige arbeidsforhold
- Eksport av norsk sjømat til Kina halveres fra 2010 til 2011

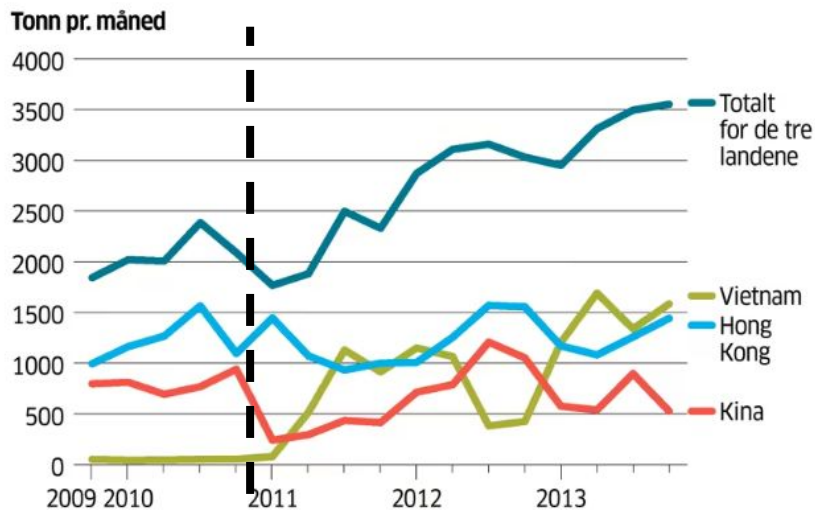
❖ Også utsagn i norsk offentlighet må etterprøves: Økonomisk status etter tre år i “fryseboksen”

- Oppdrettsnæringen klarte seg godt

Datamateriale og figurer [bygger på artikkel](#) av NUPI-forsker Sverdrup-Thygeson i tidsskriftet *Asian Perspective* i 2014.

Eksport av laks

Lakseeksporten til ulike land fra Norge.

Nobels Fredspris og Kinas vrede: Norge i “fryseboksen”

❖ Konsekvenser for næringslivet; anekdoter eller full krise?

- Rederiforbundet frykter at norske bedrifter vil miste fotfestet i Kina
- Det Norske Veritas klager over vanskelige arbeidsforhold
- Eksport av norsk sjømat til Kina halveres fra 2010 til 2011

❖ Også utsagn i norsk offentlighet må etterprøves: Økonomisk status etter tre år i “fryseboksen”

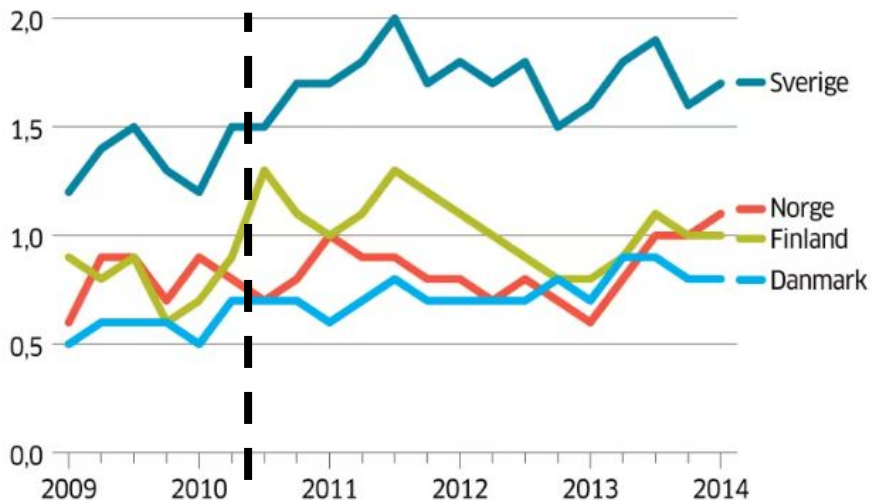
- Oppdrettsnæringen klarte seg godt
- Eksportindustrien hadde en lignende utvikling som andre nordiske land

Datamateriale og figurer [bygger på artikkel](#) av NUPI-forsker Sverdrup-Thygeson i tidsskriftet *Asian Perspective* i 2014.

Eksport til Kina

Utviklingen i eksporten til Kina fra ulike nordiske land.

Milliarder dollar pr. kvartal

Del 4

Normaliseringserklæringen

19. desember 2016: Normaliseringserklæringen legges fram

Regjeringens reaksjoner da erklæringen ble lagt fram:

- Utenriksminister [Brende](#) (i Beijing)
 - Situasjonen siden 2010, med minimal politisk og diplomatisk kontakt, har vært krevende; dette er en gledens dag
 - Avtalen er et grunnlag for et bredt samarbeid som ikke minst norsk næringsliv vil merke
 - Norge har tatt opp behovet for å gjenoppta forhandlingene om en frihandelsavtale
 - Erklæringen er skrevet i helt vanlig FN-diplomatisk språk
 - Norge har ikke unnskyldt fredspristildelingen til Liu Xiaobo
- Statsminister [Solberg](#)
 - Norge ser for seg samarbeid med Kina i FN, og i viktige internasjonale spørsmål som for eksempel klimaarbeidet
 - Norsk næringsliv kan nå få drahjelp; myndighetene har ikke kunnet gi noen drahjelp i perioden i “fryseboksen”

Kritikk mot Normaliseringserklæringen

[Erklæringen](#) er et tosiders dokument med fire punkter. Det er særlig det tredje punktet som regjeringen fikk kritikk for å signere på:

3. The Norwegian Government fully respects China's development path and social system, and highly commends its historic and unparalleled development that has taken place. The Norwegian Government reiterates its commitment to the one-China policy, fully respects China's sovereignty and territorial integrity, attaches high importance to China's core interests and major concerns, will not support actions that undermine them, and will do its best to avoid any future damage to the bilateral relations.

Kritikk mot Normaliseringserklæringen

[Erklæringen](#) er et tosidert dokument med fire punkter. Det er særlig det tredje punktet som regjeringen fikk kritikk for å signere på:

3. The Norwegian Government **fully respects China's development path and social system**, and highly commends its historic and unparalleled development that has taken place.

The Norwegian Government reiterates its commitment to the one-China policy, fully respects China's sovereignty and territorial integrity, attaches high importance to China's core interests and major concerns, will not support actions that undermine them, and will do its best to avoid any future damage to the bilateral relations.

- Det var nettopp disse forholdene Liu Xiaobo kritiserte gjennom de 19 kravene i [Charter 08](#), som var en viktig årsak til fredsprisutdelingen. Vår regjering stilte seg på undertrykkerens side.
- I [Document no. 9](#) (2012) framkom en liste over verdier og utviklingstrekk som må bekjempes. Dette inkluderer alt vi kjenner igjen fra frie samfunn, som ytringsfrihet, pressefrihet, uavhengige domstoler, frie valg, universelle rettigheter.
- I [709-aksjonen](#) (2015) ble >300 arrestert i en landsomfattende koordinert aksjon. Særlig rammet var advokater som hadde forsvart menneskerettsforkjempere.

Kritikk mot Normaliseringserklæringen

3. The Norwegian Government fully respects China's development path and social system, and highly commends its historic and unparalleled development that has taken place. The Norwegian Government reiterates its commitment to the one-China policy, **fully respects China's sovereignty and territorial integrity**, attaches high importance to China's core interests and major concerns, will not support actions that undermine them, and will do its best to avoid any future damage to the bilateral relations.

Kinesiske myndigheters forståelse av suverenitet og territoriale integritet inkluderer

- [Okkupasjon](#) av Tibet etter invasjonen i 1950-51
- [Brutal undertrykking](#) av tyrkisk-muslimske folkegrupper
- Formidabelt krav i Sør-Kina-Havet, bl.a. innenfor andre lands [økonomiske soner](#)
- [Taiwan](#) kreves bragt under diktaturets kontroll, uten hensyn til Taiwanernes ønsker om frihet og demokrati, om nødvendig på bekostning av 10.000-vis av soldaters liv

Norge og Kina etter Normaliseringserklæringen

- **2017:** Det blir kjent at Liu Xiaobo er dødssyk med leverkreft
 - [Europaparlamentet](#) vedtar en resolusjon med krav om at Liu må bli satt fri umiddelbart
 - Det kommer [ingen reaksjon](#) fra den norske regjeringen
 - En samlet opposisjon i Stortinget [kritiserer regjeringen](#)
- **13. juli 2017:** [Liu Xiaobo dør](#)
 - Statsminister Solberg uttrykker sin medfølelse med enken Liu Xia
 - Solberg unngår på nytt å kritisere Beijing for behandlingen av fredsprisvinneren

Del 5

**En forsiktig nyorientering fra norske myndigheter,
men gapet fra grunnleggende norske verdier lukkes ikke**

Norge og Kina: En svært forsiktig nyorientering

1. Solberg/Søreide

- **Oktober 2017:** Ine Eriksen Søreide tar over som utenriksminister
- **Desember 2019:** Regjeringen stiller [sikkerhetskrav](#) for 5G-utbygging; Telenor vraker Huawei
- **Juni 2020:** Regjeringen [slutter seg til](#) en EU-erklæring som kritiserer kinesiske myndigheter for å undergrave prinsippet om “Ett land, to systemer” i Hongkong
- **Oktober 2020:** Regjeringen planlegger å legge fram en [frihandels-avtale](#) med Kina om kort tid MER OM DETTE SNART!
- **Mars 2021:** Norge [slutter seg til](#) EU-sanksjoner mot kinesiske tjenestemenn grunnet grove menneskerettighetsbrudd mot uighurer

Norge og Kina: En svært forsiktig nyorientering

2. Gahr Støre/Huitfeldt

- **Oktober 2021:** Gahr Støre og Huitfeldt overtar for Solberg og Søreide
 - [Hurdalsplattformen](#):
Regjeringen vil samarbeide med Kina langs en nordisk-europeisk linje, om felles interesser, og stå opp for norske samfunnsverdier og de internasjonale menneskerettighetene
- **Januar 2022:** En rekke [vestlige land](#) vil utebli på politisk nivå fra åpningsseremonien i Beijing-OL;
Norge ønsker å være representert på ministernivå
- **September 2022:** Regjeringen gir sin [støtte](#) til den kraftige kritikken av kinesiske myndigheters overgrep mot uighurer i rapport fra FNs menneskerettighetsråd

Kina i Norge

- **Februar 2021:** [Tyveri](#) av 4000 e-poster fra Michael Tetzschners e-postkonto på Stortinget. Kinesiske myndigheter mistenkes for å stå bak.
- **Juni 2021:** PST anklager kinesiske myndigheter for å stå bak [dataangrep](#) mot statsforvaltere (fylkesmenn) sommeren 2018.
- **Juli 2021:** Utenriksminister Søreide kaller inn Kinas ambassadør på teppet, og [anklager](#) kinesiske myndigheter for å være ansvarlige for et dataangrep mot Stortingets e-posttjeneste 10. mars samme år.
- **Februar 2022:** I sin [trusselvurderinger](#) skriver PST at etter Normaliseringserklæringen har kinesiske myndigheter valgt å fokusere på norske politiske forhold i sin hacking-virksomhet

Intermesso

Frihandel med Kina?

Erfaringer med EFTA-avtalen med Hongkong

Frihandel med Kina:

1. [EFTA-avtalen](#) med Hongkong

Bakgrunn: Den [FN-registrerte avtalen](#) om Hongkong fra 1984

- 3. (5) The current social and economic systems in ***Hong Kong will remain unchanged***, and so will the life-style. Rights and ***freedoms***, including those ***of the person, of speech, of the press, of assembly, of association, of travel, of movement, of correspondence, of strike, of choice of occupation, of academic research and of religious belief will be ensured by law*** in the Hong Kong Special Administrative Region. Private property, ownership of enterprises, legitimate right of inheritance and foreign investment will be protected by law.
- 3. (6) The ***Hong Kong*** Special Administrative Region will retain the status of a ***free port and a separate customs territory***.
- 3. (9) The ***Hong Kong*** Special Administrative Region may establish mutually beneficial ***economic relations with the United Kingdom and other countries***, whose economic interests in Hong Kong will be given due regard.

Frihandel med Kina:

1. EFTA-avtalen med Hongkong

- **Juni 2011:** EFTA og Hongkong signerer en frihandelsavtale som trer i kraft i 2012.
- Fra avtalens fortale (preamble):
[The parties are] REAFFIRMING their commitment to democracy, the rule of law, human rights and fundamental political and economic freedoms in accordance with their obligations under international law, and principles and objectives set out in the United Nations Charter and the Universal Declaration of Human Rights

Andre relevante [EFTA-avtaler](#) viser at formuleringen ikke er “pynt”:

Med forpliktelse om demokrati

Albania (2015)

Ukraina (2010)

Filippinene (2016)

Uten forpliktelse om demokrati

Gulfstatene (2009)

Egypt (2007)

Stater i det sørlige Afrika (2006)

Frihandel med Kina:

1. EFTA-avtalen med Hongkong

- **Juni 2020:** [Sikkerhetsloven](#), som innføres fra Beijing, gjør kritikk mot regimet til en forbrytelse med fengsel på livstid som strafferamme
- **Juli 2020:** Opposisjonskandidater [nektes å stille](#) i valget til Hongkongs lovgivende forsamling
- **November 2020:** Opposisjonspolitikere [kastes ut](#) av den lovgivende forsamling
- **Januar 2021:** Samtlige aktive opposisjonspolitikere [arresteres](#)
- **Mai 2021:** Beijing innfører en [valglov](#) i Hongkong som innebærer forbud mot opposisjon i Hongkongs lovgivende forsamling
- **Juni 2021 - Januar 2022:** Opposisjonspressen tvinges i kne; eiere, styremedlemmer, redaktører, journalister arresteres ([Apple Daily](#), [Stand News](#), [Citizen News](#), [Mad Dog Daily](#))
- **September 2021:** Ledere i solidaritetsbevegelsen for demokrati i Kina [arresteres](#)
- **Desember 2021:** [Minnesmerker](#) for Himmelske freds plass-massakren [rives](#)

Frihandel med Kina:

1. EFTA-avtalen med Hongkong

Til Handels- og fiskeridepartementet [fra Hongkongkomiteen](#)

Norge må ta initiativ til at EFTA erklærer frihandelsavtalen for å være grovt misligholdt. Dersom det ikke fører til en dramatisk forbedring av situasjonen, må EFTA si opp avtalen.

[Departementets svar](#) i Aftenposten:

Når det gjelder selve frihandelsavtalen, så legger vi til grunn at alle partnerland overholder sine avtaleforpliktelser

Fra Hongkongkomiteens [innspill](#):

Å akseptere at avtalepartnere bryter sine forpliktelser så grovt er uforenelig med en ansvarlig statsforvaltning.

Om departementet mener at dokumentasjonen vi har formidlet er utilstrekkelig, ber vi om at departementet uten ugrunnet opphold iverksetter en offentlig gransking av Hongkongmyndighetenes etterlevelse av sine forpliktelser.

Del 6

**Beijings mislighold av bilaterale handelsavtaler
og Verdens handelsorganisasjons regelverk**

EU og handel med Kina

Desember 2020:

- EU og Kina kommer fram til prinsippnighet om en [investeringsavtale](#)
- Om [planer for frihandel](#) skriver EU:
 - There is no authorisation from the Council of the EU to negotiate a trade agreement with China.
 - We need to advance on strengthening international rules at multilateral level

Mars 2021:

- EU innfører [sanksjoner](#) mot kinesiske tjenestemenn og en bedrift grunnet alvorlig menneskerettighetsbrudd
- Beijing innfører [motsanksjoner](#), bl.a. mot fem folkevalgte EU-parlamentarikere

Mai 2021:

- Europaparlamentet [fryser](#) den videre behandlingen av investeringsavtalen

De seneste års erfaring fra bilateral handel med Kina

Australia:

- **2015:** Australia og Kina inngår en [frihandelsavtale](#)
- **April 2020:** Australia tar initiativ om uavhengig [gransking](#) av opprinnelsen til Covid-19
- **Mai-november 2020:** Kina går til trinnvis opptrappet handelskrig mot Australia
 - *Straffetoll* etter påståtte dumpinganklager ([byggkorn](#), [vin](#))
 - *Splitt og hersk* gjennom importnekt fra utvalgte slakterier ([storfekjøtt](#))
 - *Påstand om kvalitetsmangel* fører til importnekt ([hummer](#), [tømmer](#), [kull](#))
 - *Handelssabotasje* ved å avbryte varekjøp ([bomull](#))

Litauen

- **August 2021:** Grønt lys for “Taiwan” i navn på [representasjonskontor](#) i Vilnius
- **August 2021:** Kina [hjemkaller](#) ambassadør, og utviser Litauens ambassadør
- **November/desember 2021:** Litauen strykes fra [tollregister](#) i Kina
- **Januar 2022:** EU går [til sak](#) mot kinesiske myndigheter i WTO

Handel og tåkelegging gjennom lovgivning

- **Desember 2020:** I utkastet til [investeringsavtalen](#) med EU lover Kina å styrke sin [forpliktelse](#) til å etterleve internasjonale standarder om tvangsarbeid.
- **Januar 2021:** [Seniorrådgiver](#) professor Shi Yinhong til Financial Times: *Can you imagine China with independent labor unions? Forced labor also relates to Xinjiang, so that's another 'no' for China.*
- **Januar 2022:** Det blir kjent at [Norge har krevd](#) at avtalen om arbeidstakerrettigheter må inneholde henvisninger til de ILO-konvensjonene.
- **April 2022:** Kinesiske myndigheter kunngjør at de vil [ratifisere](#) to ILO-konvensjoner om tvangsarbeid
- **Juni 2022:** FNs høykommissær for menneskerettigheter besøker Kina i forbindelse med en rapport om overgrep mot uighurer; [nektes](#) ikke-overvåket undersøkelse av situasjonen.
- **Januar 2021:** Fra [analyse](#) av investeringsavtalen fra indisk tenketank:
 - *Assurances from China have meant nothing in the past and will come to naught in the future*
 - *If the EU believes China will allow itself to be governed by any law, even its own, it's in for a shock*

Del 7

Mot en norsk-kinesisk frihandelsavtale?

Frihandel med Kina:

2. Mot en avtale med Fastlands-Kina?

Tilbakeblikk:

- **2008:** Forhandlinger innledes
- **2010:** Kinesiske myndigheter avbryter forhandlingene etter fredspris til Liu Xiaobo
- **2017:** Forhandlingene gjenopptas med Normaliseringserklæringen på plass
- **2020:** Solbergregjeringen annonserer at en avtale vil legges fram for Stortinget “om måneder, ikke år”
- **Oktober 2021:** Støreregjeringen overtar:

Hurdalsplattformen

Regjeringen vil samarbeide med Kina langs en nordisk-europeisk linje, om felles interesser, og stå opp for norske samfunnsverdier og de internasjonale menneskerettighetene

Frihandel med Kina:

2. Mot en avtale med Fastlands-Kina?

Hva ønsker norske myndigheter å oppnå?

- Bedre betingelser og bedre forutsigbarhet for norske næringsaktører
 - Øke eksporten, angivelig med 50-170% i løpet av en tiårsperiode
 - Ivareta menneskerettigheter “på en god måte”, bl.a. ved å ta inn formuleringer i fortalen (*preamble*)
 - Ivareta arbeidstakerrettigheter gjennom en parallell, separatavtale
- ★ Erfaringen fra behandlingen av frihandelspartner Australia og WTO-handel med Litauen viser at avtalte betingelser og forutsigbarhet forutsetter at man danser etter Beijings pipe.
 - Vil vi gi opp muligheten til å fordømme diktaturets overgrep, og ta opp urett begått av kinesiske myndigheter?
 - Er vi villige til å la være å støtte land som deler vårt verdigrunnlag, når de trakasseres av diktaturet?
 - Beijings verktøykasse og vilje til å tilsidesette internasjonale forpliktelser tilsier at vi må regne med at avtaler brytes etter forgodtbefinnende.

Frihandel med Kina:

2. Mot en avtale med Fastlands-Kina?

Hva ønsker norske myndigheter å oppnå?

- Bedre betingelser og bedre forutsigbarhet for norske næringsaktører
- Øke eksporten, angivelig med 50-170% i løpet av en tiårsperiode
- Ivareta menneskerettigheter “på en god måte”, bl.a. ved å ta inn formuleringer i fortalen (*preamble*)
- Ivareta arbeidstakerrettigheter gjennom en parallell, separatavtale

★ Økning i handelsvolum er ikke avhengig av frihandel. SSB-tall for eksport til Kina:

08804: Utenrikshandel med varer, hovedtall (mill. kr), etter statistikkvariabel, varestrøm, land og år

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Verdi																	
Eksport i alt																	
CN Kina	5 854	10 949	9 433	10 673	15 210	13 520	16 374	13 900	16 255	20 590	23 843	19 760	17 079	21 096	36 752	58 658	79 541
														21	37	59	80

★ Kina er vår 3. største handelspartner, og den største i Asia. Kina bruker handelsavhengighet til politisk utpressing. Hvor lurt er det å gjøre oss mer avhengig av et ambisiøst diktatur som utfordrer våre grunnleggende verdier?

Frihandel med Kina:

2. Mot en avtale med Fastlands-Kina?

Hva ønsker norske myndigheter å oppnå?

- Bedre betingelser og bedre forutsigbarhet for norske næringsaktører
 - Øke eksporten, angivelig med 50-170% i løpet av en tiårsperiode
 - Ivareta [menneskerettigheter](#) “på en god måte”, bl.a. ved å ta inn formuleringer i fortalen (*preamble*)
 - Ivareta arbeidstakerrettigheter gjennom en parallell, separatavtale
- ★ Respekt for menneskerettigheter var fundamentalt i ordningen med “Ett land, to systemer” da Hongkong gikk fra Storbritannia til Kina.
- ★ Dermed var det [selvsagt at rettighetene](#) ble understreket i EFTA-avtalen.
- ★ Nå har Beijing tatt full kontroll over Hongkong, og menneskerettigheter er overkjørt over bred front. Uten noen konsekvens.
- ⇒ Kina bryter MR-forpliktelser i en frihandelsavtale med Norge, samtidig som vi påstår å ha menneskerettighetsambisjoner i en ny avtale. Hvor naivt er dette?

Frihandel med Kina:

2. Mot en avtale med Fastlands-Kina?

Hva ønsker norske myndigheter å oppnå?

- Bedre betingelser og bedre forutsigbarhet for norske næringsaktører
- Øke eksporten, angivelig med 50-170% i løpet av en tiårsperiode
- Ivareta menneskerettigheter “på en god måte”, bl.a. ved å ta inn formuleringer i fortalen (*preamble*)
- Ivareta arbeidstakerrettigheter gjennom en parallell, separatavtale

★ Flere ledende fagforeningsledere er fengslet i Hongkong. Med henvisning til løftene i EFTA-avtalen kan Norge kreve at de slippes fri.

★ EU-sanksjonene som Norge har sluttet seg til, begrunnes blant annet slik:

- WANG Junzheng is responsible for systematic use of Uyghurs and people from other Muslim ethnic minorities as a **forced workforce**
- Xinjiang Production and Construction Corps (XPCC) Public Security Bureau uses people from ethnic minorities as a **forced workforce**

⇒ Norge jobber for en frihandelsavtale med forpliktelser om arbeiderrettigheter samtidig som Norge sanksjonerer Beijings representanter for tvangsarbeid.

Del 8

Norges handlingsrom

Frihandel med Kina: Hvilket handlingsrom har Norge?

1. Følge Hurdalsplattformen

EU arbeider for regelbasert handel ved å styrke WTO-regler, og ansvarliggjøre kinesiske myndigheter for misbruk av handelsmakt:

- **Desember 2020:** EU prioriterer [styrking](#) av WTO-regler før det blir aktuelt med frihandel med Kina
- **Oktober 2021:** EU [kritiserer](#) kinesiske myndigheter for [misbruk](#) av handelsmakt i WTO's evaluering av handel med Kina
- **Januar 2022:** EU går til sak mot Kina i WTO som følge av trakasseringen som [Litauen](#) utsettes for
- **Februar 2022:** EU går til sak mot Kina i WTO på grunn av manglende [patentbeskyttelse](#) i telekomsektoren

Alt dette skjer uten Norges støtte. Hvor er det blitt av regjeringens europeiske linje?

Frihandel med Kina: Hvilket handlingsrom har Norge?

1. Følge Hurdalsplattformen

2. Avslutte forhandlingene om en frihandelsavtale

- **September 2020:** Canada [avslutter](#) forhandlinger om frihandel med Kina.
- **Februar 2021:** Alle politiske ungdomsorganisasjoner (med ett unntak) [støtter kravet](#) om at Norge må trekke seg fra forhandlingene.
- **Desember 2021:** [Huitfeldt](#) i spørretimen: *En stans i frihandelsavtaleforhandlingene med Kina vil bidra til en ytterligere polarisering i internasjonal politikk*
...gjennomgikk internasjonal politikk en polarisering i september 2020 på grunn av Canadas forhandlingsbrudd?

Frihandel med Kina: Hvilket handlingsrom har Norge?

1. Følge Hurdalsplattformen
2. Avslutte forhandlingene om en frihandelsavtale
- 3. Diversifisering av handel**

Tre grunner til diversifisering

- Minske avhengigheten av et diktatur som bruker handel i utpressing
- Trygge forsyningskjeder, særlig av varer som er avgjørende for samfunnskritisk teknologi
(som sjeldne jordartsmetaller til produksjon av bl.a. elbilmotorer, turbiner)
- Unngå import av varer med tvangsarbeid i produksjonskjeden

Muligheter i Stillehavsregionen

- Frihandel med [Japan](#) (som [EU](#) har)
- Frihandel med [Australia](#)

Norges handlingsrom:

Koordinasjon med land som deler vårt verdigrunnlag

- Som en konsekvens av overgrep i Hongkong, mot uighurer mm etter desember 2016:
Regjeringen kan erklære at Norge ikke lenger vil føye seg etter Normaliseringserklæringen
- Som en konsekvens av utviklingen av et fritt samfunn i Hongkong:
Regjeringen kan erklære EFTA-avtalen med Hongkong for å være grovt misligholdt
- Som en konsekvens av Hurdalsplattformens ambisjon om å følge en europeisk linje overfor Beijing:
Regjeringen kan erklære at alle samtaler om frihandel med Kina suspenderes inntil EU og Kina fremforhandler en frihandelsavtale